

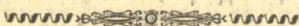
ΕΛΛΗΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ

1873.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΤΟΜΟΣ Ζ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΜΒ'. ΑΘΗΝΗΣΙ. 15. ΙΟΥΝΙΟΥ.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΙΠΠΙΚΗΣ,

μετ' ἐνεχθεῖς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς

ὑπὸ ΕΥΑΓ. ΧΡΥΣΑΦΗ,

ἐνωμοτάχου τῆς ἐπίππου χωροφυλακῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

§ 1. Ἐπειδὴ, ἔνεκεν τῆς πολυχρονίου περὶ τὴν ἵππασίαν ἀσχολίας μας νομίζομεν, ὅτι ἐγεγόμεθα ἔμπειροι τῆς ἵππικῆς, θέλομεν νὰ καταστήσωμεν γνωστὰ καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους τῶν φίλων μας ἐκεῖνα τὰ μέσα, ἅτινα νομίζομεν, ὅτι εἰσὶ τὰ ὀρθότατα ὡς πρὸς τὴν καλὴν μεταχείρισιν τῶν ἵππων. Συνέγραψε μὲν καὶ ὁ Σίμων (α) περὶ ἵππικῆς, ὅστις ἀνέθηκε καὶ τὸν ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Ἐλευσινίῳ (β) χαλκοῦν ἵππου, εἰς τὸ βᾶθρον τοῦ ὁποίου ἐξετύπωσε καὶ τὰ ἔργα του, ἡμεῖς ὁμῶς,

(α) Συγγραφεὺς Ἀθηναῖος, γράψας πραγματείαν περὶ ἵππικῆς τέχνης μὴ σωζομένην. Σ. Μ.

(β) Νᾶος τῆς Δήμητρος ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἐτελοῦντο τὰ μὲν πρᾶ γόμενα Ἐλευσίνα κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἐκάστου ἔτους, εὐρισχόμενος ὑπὸ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως. Σ. Μ.

ΕΛΛΗΝ. ΣΤΡΤ. ΦΥΛ. ΜΒ. ΤΟΜ. Ζ'.

εἰς ὅσα συμπίπτει νὰ ἔχωμεν τὴν αὐτὴν γνώμην μ' ἐκεῖνον, δὲν θέλομεν τὰ ἐξαλείφει ἀπὸ τὰ ἰδικά μας, ἀλλὰ μὲ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν θέλομεν τὰ παραδώσει εἰς τοὺς φίλους μας, καθόσον νομίζομεν ὅτι οὕτω γινόμεθα ἀξιοπιστότεροι, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνος γνωματεύει τὰ αὐτὰ μὲ ἡμᾶς, ὧν μάλιστα ἀνεγνωρισμένος ὡς εἰδήμων τῆς ἵππικῆς. Ὅσα δὲ παρέλειψεν ἐκεῖνος ν' ἀναφέρῃ, ταῦτα θέλομεν προσπαθήσει νὰ καταστήσωμεν ἡμεῖς γνωστά.

Πρῶτον δὲ θέλομεν γράψει, πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀπατηθῆ τις ὀλιγώτερον εἰς τὰς ἵππωνείας. Λοιπὸν τοῦ μὲν ἀδαμάστου ἔτι πώλου πρέπει βεβαίως νὰ δοκιμάζῃ τις πρῶτον τὸ σῶμα, καθόσον ὁ μὴ ἔτι ἵππευθεὶς δὲν παρέχει ἀκριβῆ τεκμήρια τῆς γενναιότητός του.

§ 2. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἐκ μὲν τοῦ σώματος λέγομεν, ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ παρατηρῆ τις τοὺς πόδας· διότι, καθὼς κατ' οὐδὲν ὠφελεῖ, ἐὰν μιᾶς οἰκίας τὰ μὲν ἄνω μέρη ὦσι κάλλιστα, τὰ δὲ θεμέλια σεσηπότα, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ πολεμιστήριος ἵππος εἶναι ἀνωφελῆς ἐὰν ἔχῃ ὅλα μὲν τὰ λοιπὰ μέλη καλά, εἶναι δὲ κακόπους· καθόσον εἰς οὐδὲν δύναται τις νὰ μεταχειρισθῆ τὰ ἀγαθὰ του προτερήματα.

§ 3. Τοὺς πόδας δὲ δύναται τις νὰ δοκιμάσῃ παρατηρῶν πρῶτον τοὺς ὄνυχας· διότι οἱ ἔχοντες χονδρούς ὄνυχας ἵπποι πολὺ διαφέρουσι τῶν ἐχόντων τοιούτους λεπτούς εἰς τὴν ταχύτητα τῶν ποδῶν. Ἐπειτα οὔτε τοῦτο δὲν πρέπει νὰ σέλανθῆναι, ἐὰν δηλαδὴ αἱ ὄπλαϊ τόσον αἱ ἐμπρόσθια ὡς καὶ αἱ ὀπίσθια εἰσὶ καλά ἢ ἐλαττωματικαὶ καὶ ἐὰν εἶναι χαμηλαὶ· ἐπειδὴ τῶν ὑψηλῶν ὀπλῶν ἢ καλουμένην χειλιδῶν (μαγὰ) ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὸ ἔδαφος, οἱ δ' ἔχοντες χαμηλὰς ὀπλάς ἵπποι βαδίζουσι καὶ μὲ τὸ σκληρὸν καὶ μὲ τὸ μαλακὸν μέρος τοῦ ποδός, ὡς οἱ βραχίποδες ἀνθρώποι· καὶ ἀπὸ τὸν κρότον δέ,

λέγει ὁ Σίμων, διακρίνονται οἱ ἔχοντες καλοὺς πόδας, καὶ λέγει καλῶς· διότι ἡ κοίλη ὀπλή κροτεῖ ἐπὶ τοῦ δαπέδου ὡς κύμβαλον.

§ 4. Ἐπειδὴ δὲ ἤρχισαμεν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦτο, ἐξ αὐτοῦ θέλομεν ἀναβῆ καὶ εἰς τὸ ἄλλο σῶμα τοῦ ἵππου. Πρέπει λοιπὸν καὶ τὰ ἀνωτέρω μὲν τῶν ὀπλῶν, κατωτέρω δὲ τῶν κνηπόδων (πουλάκια) εὐρισκόμενα ὅσα νὰ μὴν ἦναι μήτε πολὺ ὀρθὰ, ὡς τῆς αἰγός, καθόσον μὴ ὄντα εὐλίγιστα κουράζουσι τὸν ἀναβάτην καὶ συγκαίονται πολὺ τὰ τοιαῦτα σκέλη, ἀλλ' οὔτε πάλιν πρέπει νὰ ἦναι χαμηλὰ τὰ ὅσα ταῦτα, διότι μαδῶσι καὶ ξεσχίζονται οἱ κνήποδες (κτυποῦν ἴστο ποῦσι), ἐὰν ὁ ἵππος διαβαίῃ εἴτε ἐν μέσῳ βώλων εἴτε ἐν μέσῳ λίθων.

§ 5. Καὶ τῶν κνημῶν δὲ τὰ ὅσα πρέπει νὰ ἦναι παχέα, διότι ταῦτα εἶναι τὰ στηρίγματα τοῦ σώματος· νὰ μὴν ἔχωσι δὲ φλέβας καὶ σάρκας παχείας· εἰ δὲ μὴ, ὅταν ὁ τοιοῦτος ἵππος ἵππεύηται εἰς σκληρὰ ἐδάφη, αὗται πληροῦνται κατ' ἀνάγκην ἐξ αἵματος, καὶ ἐπέρχεται φλεγμονὴ εἰς τὰ σκέλη (γίνεσθαι κριστὸν ἢ κριστὸν τὸν ἵππον, Γαλλισ. varice), καὶ παχύνονται μὲν τὰ σκέλη, ἀλλ' ὑπὸ τὸ δέρμα σχηματίζονται ἀποστήματα. Χαλαρωθέντος δὲ τοῦ δέρματος, χαλαροῦται καὶ ὁ ἀστράγαλος (περόνη), καὶ οὕτως ἀποβαίνει πολυλάκις χωλὸς ὁ ἵππος.

§ 6. Καὶ ἐὰν δὲ βαδίζων ὁ πῶλος κάμπει εὐλύγιστως (ὕγρως) τὰ γόνατα, θέλεις εἰκάσει ἐκ τούτου, ὅτι, καὶ ὅταν ἵππευθῆ θὰ ἔχῃ εὐλύγιστα τὰ σκέλη. Καθόσον ἅπαντες προῖόντος τοῦ χρόνου κάμπουν μὲ περισσοτέραν εὐλυγισίαν τὰ γόνατα. Οἱ ἔχοντες δὲ εὐλύγιστα σκέλη ἵπποι εὐδοκιμοῦσι καὶ δικαίως, διότι οἱ τοιοῦτοι οὔτε σκοινιάπτουσι, ἀλλ' οὔτε καὶ κουράζονται, ὡς οἱ ἔχοντες σκληρὰ σκέλη.

§ 7. Καὶ οἱ ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας δὲ μηροὶ (πήχεις, ὠλέ-

ναι, οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες) ἐὰν ἦναι παχεῖς, φαίνονται ἰσχυρότεροι καὶ πλέον εὐπρεπεῖς ὡς οἱ τοῦ ἀνδρός. Καὶ τὸ στέρνον (στῆθος) ἐὰν ἦναι πλατύτερον, φαίνονται τὰ σκέλη καὶ ὠραῖότερα καὶ ἰσχυρότερα, φέρονται δὲ ἐναλλάξ ἐπὶ πολὺν χρόνον.

§ 8. Ἀπὸ δὲ τοῦ στέρνου ὁ μὲν τράχηλος (αὐχὴν) αὐτοῦ νὰ μὴ ἐκτείνηται ἐμπρὸς ὡς τοῦ κάπρου, ἀλλὰ νὰ ὑψοῦται ὀρθὸς κατακορυφῶς ὡς τοῦ ἀλέκτορος, νὰ ἦναι δὲ εὐκαμπτος κατὰ τὴν κλειδωσιν. Ἡ δὲ κεφαλὴ νὰ ἦναι δοτώδης, ἔχουσα καὶ συνεσταλμένην σιαγῶνα. Τοιοῦτοτρόπως, ἐὰν μὲν ὁ τράχηλος εὐρίσκηται πρὸ τοῦ ἀναβάτου, τὸ βλέμμα τοῦ ἵππου θὰ βλέπῃ τὰ πρὸ ποδῶν του, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον θὰ δύναται νὰ σὲ στενοχωρῇ ὁ ἔχων τοιοῦτον σχῆμα ἵππος, ὅσον ὀρμητικὸς καὶ ἂν ἦναι, διότι οἱ ἵπποι προσπαθοῦν νὰ ὀρμήσουν βιάίως ἐμπρὸς, ὅχι κάμπτοντες τὸν τράχηλον καὶ τὴν κεφαλὴν, ἀλλ' ἔχοντες αὐτὰ τεταμένα.

§ 9. Πρέπει νὰ παρατηρῇ δὲ τις καὶ ἐὰν ἀμφοτέραι αἰ γνάθοι τοῦ ἵππου εἶναι ἀπαλαὶ ἢ σκληραὶ, ἢ ποία ἐκ τῶν δύο εἶναι τοιαύτη διότι συνήθως οἱ ἀνομοίας τὰς γνάθους ἔχοντες γίνονται ἑτερόγναθοι (δηλ. ἔχουσι τὴν μίαν τῶν δύο γνάθων εὐαισθητοτέραν ἢ σκληροτέραν τῆς ἄλλης). Ἄλλ' ἐὰν ἔχη ἐξέχοντας τοὺς ὀφθαλμούς, φαίνεται ἐξυπνότερος τοῦ ἔχοντος τούτους εἰσέχοντας, καὶ βλέπει μακρότερον.

§ 10. Καὶ οἱ ἔχοντες δὲ ἀνοικτοὺς ῥώθωνας ὅχι μόνον ἀναπνεύουσι καλλίτερον τῶν ἐχόντων τούτους στενοὺς, ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι εἶναι καὶ ταχύτεροι, διότι, ὅταν τις ἵππος ὀργίζεται κατ' ἄλλου ἵππου, ἢ ὅταν ἵππεύομενος καθίσταται ἀκάθεκτος, εὐρύνει πολὺ περισσότερο τοὺς ῥώθωνάς του.

§ 11. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν ἔχη μεγάλην κορυφὴν, μικρὰ δὲ ὠτα, ἢ κεφαλὴ φαίνεται ἀξιοπρεπεστέρα. Πρὸς δὲ τὸ ὑψηλὸν ἀκρώμιον παρέχει εἰς τὸν ἀναβάτην ἀσφαλέστερον κά-

θισμα, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἵππεως προσαρμόζεται καλλίτερον ἐπὶ τοῦ ἵππου. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐχόντων διπλὴν τὴν ὀσφῦν (πλατεῖαν μέσσην) κάθηται τις μαλακώτερον παρὰ ἐπὶ τῶν ἐχόντων τοιαύτην ἀπλὴν (στενὴν), καὶ εἰς τὴν θεωρίαν δὲ οἱ τοιοῦτοι ἵπποι εἶναι πλέον εὐχάριστοι.

§ 12. Καὶ οἱ ἔχοντες δὲ στενοτέραν μὲν τὴν πλευρὰν πρὸς τὴν ῥάχην, πλέον ἐξογκουμένην δὲ πρὸς τὴν κοιλίαν, ἔχουσι καὶ καλλίτερον κάθισμα, καὶ ἰσχυρότεροι εἶναι καὶ καλλίτερον τρέφονται. Οἱ δὲ ἔχοντες πλατεῖαν μὲν ὀσφῦν, ἀλλὰ κοντὴν, δύναται νὰ ὑψώωσιν εὐκολώτερον τοὺς ἐμπροσθίους πόδας καὶ νὰ φέρωσιν ἐμπρὸς τοὺς ὀπίσθιους, τοιοῦτοτρόπως δὲ φαίνεται καὶ ὁ κενεῶν (τὰ λαγαρά, Τουρκιστὶ μπόσ—γερί) μικρότερος, διότι, ὅταν ἦναι μεγάλος, ἐν μέρει μὲν ἀσχημίζει τὸν ἵππον, ἐν μέρει δὲ τὸν καθιστᾷ ἀσθενέστερον καὶ δυσκινητότερον.

§ 13. Καὶ τὰ ἰσχία δὲ (οἱ γόμοφοι) πρέπει νὰ ἦναι καὶ πλατεῖα καὶ εὐταρκα, διὰ νὰ ἦναι ἀρμόζοντα μὲ τὰς πλευράς καὶ τὰ στέρνα (στήθη)· ἐὰν δὲ ἦναι ὅλα στερεὰ, κάμνουν τὸν ἵππον νὰ ἔχη καὶ ἐλαφρότερον καὶ ταχύτερον βᾶδισμα.

§ 14. Ἐὰν δὲ ἔχη τοὺς μηρούς τοὺς ὑπὸ τὴν οὐρὰν (κυρίως μηροὶ, πρὸς διαστολὴν τῶν ἐμπροσθίων, οὗς ὠνόμασε μηρούς ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας) διαχωρισμένους διὰ πλατείας γραμμῆς, τότε δύναται νὰ φέρῃ τὰ ὀπίσθια σκέλη πολὺ ἐμπρὸς ὑπὸ τὴν κοιλίαν, τούτο δὲ πράττων θὰ ἔχη ταχύτεραν καὶ δυνατώτεραν τὴν ὑπόβασιν (α), καὶ ἡ ἵππασία του δὲ καὶ ὅλα τὰ

(α) Ὑπόβασιν ἔννοεῖ τὸ χαμηλῶμα, τὸ ὅποιον ἔκαμινεν ὁ ἵππος, ἵνα δεχθῇ τὸν ἀναβάτην, καθόσον, μὴ κάμνοντες χρῆσιν ἀναβολέων, ἀνεπήδων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀπὸ τῆς γῆς, συνηθίζοντες αὐτοὺς νὰ χαμηλῶωσιν ὀλίγον. Σ.Μ.

λοιπὰ προτερήματά του θὰ ἦναι καλῆτερα ἀφ' ὅ,τι πρέπει νὰ ἦναι. Δύνασαι δὲ νὰ ἐνοήσης τοῦτο καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων, διότι, ὅταν θέλουν νὰ σηκώσουν τι ἀπὸ τῆς γῆς, πράττουσι τοῦτο ἀνοίγοντες μᾶλλον τὰ σκέλη των ἢ κλείοντες αὐτά.

§ 15. Καὶ τοὺς ὄρχεις δὲ δὲν πρέπει ὁ ἵππος νὰ ἔχη μεγάλους· τοῦτο ὅμως δὲν δύναται τις νὰ τὸ ἴδῃ εἰς τὸν πῶλον. Καὶ διὰ τοὺς κάτωθεν δὲ τῶν μηρῶν ἀστραγάλους ἢ κνήμας καὶ κυνήποδας καὶ ὀπλὰς λέγομεν τὰ αὐτά, ὅσα εἶπομεν περὶ τῶν ἔμπροσθεν.

§ 16. Θέλω γράψαι δὲ καὶ ἐκ τίνων σημείων δύναται τις ν' ἀπατηθῆ ὀλιγώτερον ὡς πρὸς τὸ ἀνάστημα, διότι ὁ πῶλος, ὅστις, ἅμα ἀρχίσῃ ν' ἀναπτύσσεται, ἔχει τὰς κνήμας ὑψηλὰς, εὗτος θέλει κάμει μέγα ἀνάστημα. Καθόσον, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὄλων τῶν τετραπόδων αἱ μὲν κνήμαι δὲν ἀναπτύσσονται πολὺ, διὰ νὰ ἦναι ὅμως σύμμετρον καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα, συναυξάνεται μὲ αὐτάς.

§ 17. Δοκιμάζοντες λοιπὸν τοιοῦτοτρόπως τὸ εἶδος τῶν πῶλων, νομίζομεν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅτι δύναται τις νὰ ἐπιτύχῃ τοιοῦτον ἔχοντα καὶ καλοὺς πόδας καὶ δυνατὸν καὶ εὐσαρκον καὶ καλοσχηματισμένον καὶ καλοῦ ἀναστήματος. Ἐὰν δὲ τινες ἀναπτυσσόμενοι μεταβάλλωνται, οὐχ ἦτιον πρέπει νὰ ἐκλέγομεν ἐν πεποιθήσει τοὺς ἔχοντας τὰ προῤῥηθέντα προτερήματα, διότι πολλοί, ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἐνομίσθησαν ἄχρηστοι, ἀπέβησαν κατόπιν εὐχρηστοί, ἐνῶ ἄλλοι, νομισθέντες εὐχρηστοί, ἀπέβησαν ἄχρηστοι. (ἀκολουθεῖ)

Ἡ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΣΕΔΑΝ (*).

Ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ ἀφικνεῖται ὑπὸ τὰ
τείχη τῆς ἀκροπόλεως.

Ἵπερφαλαγγηθεὶς πανταχόθεν καὶ ἀκολουθῶν ἐν ἀποστάσει τὸν χεῖμαρδρον τοῦτον τῶν φυγάδων, ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ ἀφικνεῖται ὑπὸ τὰ τείχη τῆς ἀκροπόλεως. Ὁδηγούμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κ. Δεβὸρ (Debord), λοχαγοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ 74^{ου} φθάνει, διὰ μέσου δαιδάλου δρομίσκων καὶ κήπων εἰς τὴν σκεπαστὴν τοῦ φρουρίου ὁδόν. Ὁ νέος καὶ ἐνεργητικὸς οὔτος ἀξιωματικὸς, προσκεκολλημένος εἰς τὸ γενικὸν ἐπιτελεῖον τοῦ 1^{ου} σώματος ἀπὸ τῆς πρωΐας, προσήνεγκε τὰς μεγαλειτέρας ὑπηρεσίας. Γεννηθεὶς ἐν Σεδᾶν, ἐγνώριζεν ὡς ἀκούραστος κυνηγὸς τὴν ἐλαχίστην τοῦ ἐδάφους πτυχὴν καὶ τὴν ἐλαχίστην στενωπόν. Οὗτος δὲ εἶπε πρὸς τὸν στρατηγόν, ὅτι ἡ ὁδὸς τοῦ ὄρους εἶναι λίαν διαβατὴ, καὶ ὅτι ἅπαν τὸ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰλλῦ καὶ Ἀγίου Μάνζ δάσος ἦτο τετρυπημένον ὑπὸ ἐξαιρέτων δημότικῶν ὁδῶν, δι' ὧν ὁ στρατὸς ἠδύνατο νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βορρᾶ, ἐν ἣ περιπτώσει ἤθελεν ἀποκοπῆ ἡ ὁδὸς (1).

Ἀφικθεὶς ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Σεδᾶν ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ, ἠγνόει ὀλοτελῶς ποῖοι ἦσαν οἱ πόροι αὐτοῦ. Ἐγνώριζε μόνον,

(*) Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον.

(1) Σ. Σ. Μέγα μέρος τοῦ θου τῶν Ζουάδων, μὴ λαθὼν τὴν διαταγὴν τοῦ νὰ διακόψῃ τὴν ὑποχωρητικὴν κίνησιν, τὴν διαταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Δυκρῶ, ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς Βορρᾶν πορείαν αὐτοῦ καὶ ἀφίκετο διὰ τῶν δασῶν ἐν Ῥοκροῦ.

μελετήσας ειδικῶς τὸ σύστημα (1) τῆς ὑπερασπίσεως τῆς Γαλλίας, ὅτι ἡ πόλις αὕτη, κατατασσομένη ὡς ἰσχυρὸν φρούριον, ἦτο εὐάλωτος, ὡς καὶ πάντα τὰ ἡμέτερα φρούρια τὰ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Βωμπάν, ὅτε τὸ μέγιστον ῥίμμα (portée) τοῦ τηλεβόλου ἦτο ἀπὸ 500 μέχρις 600 μέτρων! Ἄλλ' ἠγνόει ἐάν ἦτο ἐφωπλισμένη, ἐάν ἐμπεριείχε τροφὰς καὶ πολεμεφόδια, καὶ ἐάν εἶχον κατασκευάσει ἐξωτερικά τινα ἔργα, δυνάμενα νὰ παράσχωσι στέγην εἰς στρατὸν ὑποχωροῦντα. Ἐλθὼν βραδύτατα ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, δὲν ἠδυνήθη τὴν 31^{ην} τὸ ἐσπέρας νὰ συγκοινωνήσῃ μετὰ τοῦ στρατάρχου Μὰκ Μαὼν, ἵνα λάβῃ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ καὶ γνωρίσῃ τὰς ἑαυτοῦ προθέσεις. Καθ' ἣν δὲ στιγμήν, τὴν πρωίαν τῆς 1^{ης}, συνήπτετο ἡ μάχη οὐδεμίαν παρά τοῦ γενικοῦ ἀρχηγείου λαβὼν ὁδηγίαν, ἠγνόει ὀλοτελῶς, ἂν ὁ στρατάρχης προτίθετο νὰ διαμείνῃ, νὰ συνάψῃ μάχην, ἢ νὰ μάχηται πρὸς Μεζιέρ ὑποχωρῶν. Ἐν τοῖς ὅροις δὲ τούτοις εἶχε λάβει τὴν ἀρχηγίαν.

Ὅτε δὲ ὁ στρατηγὸς κατέβαινεν ἐν τῇ τάφρῳ τῆς ἀκροπόλεως, ἐνθα εὗρε πολλοὺς στρατηγούς, εἰς τῶν ἀγγελιαφόρων αὐτοῦ ἀξιωματικῶν ἀνεφώνησεν «ἡ λευκὴ σημαία ἀνυψώθη. Ἡ συνδιαλλακτικὴ ἀρὰ γέ σημαία εἶναι;—Δὲν εἶναι δυνατόν, λέγει ὁ στρατηγός· εἶναι μᾶλλον σημαία νοσοκομείου, τῆς ὁποίας ὁ ἐρυθρὸς σταυρὸς ἐξηλείφθη ὑπὸ τῆς βροχῆς.»

Ἀφικνούμενος ἐν τῇ κρυπτῇ θύρᾳ τοῦ προπυργίου, ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ μεγάλως ἐδυσκολεύθη ν' ἀνοίξῃ ἑαυτῷ διάβασιν διὰ μέσου τῶν θηησκόντων, τῶν τραυματιῶν καὶ τῶν φέρων μίγδην ὑπὸ τὴν στέγην ταύτην συνηθροισμένων φυγάδων, ὡς ἐκρηγνυμένων τῶν ὀβιδίων ἐντὸς τῶν τάφρων.

Ἐκαστομῶν δὲ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς ἀκροπόλεως ὁ στρατηγὸς Δυ-

κρῶ εἶδε τὸν στρατηγὸν Δεζάν (Dejean). Μετέβη πρὸς αὐτόν, καὶ ἀμρότεροι περιῆλθον τὰ τεῖχην, ὅπως ἴδωσιν, ἐάν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιχειρήσωσι πλαστήν τινα ἀντίστασιν.

Τὸ φρούριον τοῦτο τοῦ Σεδάν, ὅπερ πολλὴν εἶχε τὴν στρατηγικὴν αὐτοῦ σπουδαιότητα, ἐπειδὴ, ἐνούμενον μετὰ τῶν Παρισίων διὰ Μεζιέρ καὶ τῆς διακλαδώσεως τοῦ Ἰρσόν (Hirson), ἦτο τὸ μόνον μέσον τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ στρατοῦ χωροῦντος διὰ τοῦ βορείου μέρους πρὸς τὸ Μέλζ, μόλις προφυλάσσετο κατὰ τινος τολμήματος· οὔτε δὲ τροφὰς, οὔτε ἐφόδια, οὔτ' οὐδενὸς εἶδους χορηγίας εἶχε. Τηλεβόλα τινα εἶχον 30 γεμίσματα (coups à tirer), ἄλλα δὲ 6, ἄλλα τὸ πλεῖστον ἐδεῖτο μάκτρων (écouvillons).

Ἐν τούτοις αἱ στρατηγοὶ Δυκρῶ καὶ Δεζάν ἔβησαν στρατιώτας τινὰς ἐπὶ τῶν θωρακίων καὶ εἰς τὰς σκεπαστάς ὁδοὺς ἠθικῶς δὲ βεβαρημένοι, ἀποτεθαρρμένοι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ἐγκατελίμπανον τὴν θέσιν αὐτῶν, ἅμα τὶς ἐμακρύνετο ἀπὸ τούτων. Αἱ ἐπιπλήξεις, αἱ ἀπειλαὶ ἦσαν ἀνίσχυροι ἐπὶ τῶν καταβεβλημένων τούτων ψυχῶν.

Περὶ δὲ τὴν τρίτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ ἀποφασίζει νὰ διέλθῃ τὴν πόλιν, ὅπως συγκοινωνήσῃ μετὰ τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ. Ἐν ἣ δὲ στιγμή ἐισήρχετο ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἀξιωματικὸς τις ἀγγελιαφόρος τοῦ στρατηγοῦ Βέμπφεν ἔφερεν αὐτῷ τὴν διαταγὴν νὰ ὁδηγήσῃ ὅσα στρατεύματα ἤθελε δυνηθῆ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βαλάν, καὶ νὰ συνδράμῃ εἰς τινα ἀπόπειραν διόδου πρὸς τὸ Καρανιάν καὶ Μοντμεδύ.

Παρά τὴν ἐντελῆ αὐτοῦ ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν ἑκθασιν τοιαύτης ἐπιχειρήσεως, ὁ στρατηγὸς προφανῶς ὤφειλε νὰ ὑπακούσῃ· ἀλλ' ἦτο μόνος, οὐδὲ μάλιστα τὴν συνοδίαν αὐτοῦ εἶχε πλέον.

Δὲν ἐζήτηι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν, ἀλλὰ

(1) Σ. Σ. Σύστημα ὑπερασπίσεως τῆς Γαλλίας ὑπὸ Α. Δυκρῶ.

τὸ 1ον σῶμα, ἢ τοῦλάχιστον μέρος, ἐν ᾧ μεραρχίαι, μοῖραι, συντάγματα, στρατεύματα παντὸς ὄπλου, τὰ πάντα συνετρίθεισαν.

«Οὐδὲν ἔχω πλέον μετ' ἐμοῦ, λέγει ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ » εἰς τὸν ἀγγελιαφόρον ἀξιωματικόν· θέλω εἰσέλθει εἰς τὸ φρούριον, ἵνα ἴδω ἂν ἦ δυνατόν νὰ συνενώσω στρατεύματά τινα.»

Ἐν τῷ ἐτωτερικῷ δὲ τοῦ Σεδάν τὸ θέαμα ἦτο ἀπερίγραπτον· αἱ ὁδοί, αἱ πλατεῖαι, αἱ θύραι ἦσαν πλήρεις ὀχημάτων, ἀμαξῶν, τηλεβόλων, ὄλης τῆς ἀποσκευῆς καὶ τῶν λειψάνων στρατοῦ κατατροπωθέντος. Ὅμαδες στρατιωτῶν ἄνευ ἐφετρίδων (furils), ἄνευ σάκκων, ἔτρεχον ἀενάως καὶ ἐβρίπτοντο ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ τοῖς ναοῖς. Εἰς τὰς θύρας τῆς πόλεως κατεσυντρίβετό τις. Πολλοὶ δυστυχεῖς ἀπωλέσθησαν ποδοπατούμενοι· διὰ μέσου δὲ τῆς πληθύος ταύτης ἵππεῖς διέτρεχον δρομαίως καὶ κιβωτοφόροι ἄμαξαι ἤρχοντο ἐν καλπασμῷ, χαράττουσαι δρόμον ἐν μέσῳ τῶν πεφοβισμένων τούτων σιτιάδων.

Ἄνθρωποι δὲ τινες διαφυλάξαντες ἔχνος ἐνεργείας ἐχρησιμοποιοῦν αὐτὴν μόνον νὰ κατηγορῶσι καὶ νὰ καταρῶνται. «Ἐπροδόθημεν, ἐκραύγαζον, ἐπωλήθημεν παρὰ τῶν προδοτῶν καὶ τῶν ἀτίμων!»

Οὐδὲν προφανῶς ἠδύνατό τις νὰ ἐνεργήσῃ μετὰ τοιούτων ἀνθρώπων· ὁ δὲ στρατηγὸς Δυκρῶ μετέβαινεν εἰς τὸ ἐπαρχεῖον, ἐνθα ἔμενεν ὁ αὐτοκράτωρ.

Συνέντευξις τοῦ αὐτοκράτορος μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Δυκρῶ.

Ὁ Ναπολέων τρίτος δὲν εἶχε τὴν ψυχρὰν καὶ ἀπαθῆ ἐκείνην ὄψιν, ἣν ὄλος ὁ κόσμος γνωρίζει. Αἱ σκληραὶ συγκινήσεις, αἵτινες ἐτάρασσον αὐτὸν, παρετηροῦντο ἐπὶ τῆς ὄψεως αὐτοῦ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἦτο ἐγκεχαραγμένη θλίψις βαθεῖα.

Ἄμα εἶδε τὸν στρατηγόν, λέγει αὐτῷ, ὅτι ζωηρῶς ἐλύπησεν αὐτὸν ὁ παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν διορισμὸς τοῦ στρατηγοῦ Βέμπφεν ὡς ἀρχηγοῦ, ἀλλ' ἀποφασίσας κατ' αὐτὸν ν' ἀνθίσταται εἰς τὰς ἐκ Παρισίων ἐρχομένας ἀποφάσεις, δὲν ἠθέλησε ν' ἀντιταχθῆ εἰς αὐτόν. «Ἐν τούτοις, προσέθηκε, μόνη ἡ ὑποχωρητικὴ ἡμῶν κίνησις ἠδύνατο νὰ σώσῃ ἡμᾶς.» Ἐἶτα, ἐκτεινόμενος ἐπὶ τῶν προγενεστέρων τοῦ πολέμου γεγονότων, προσέθηκεν, «Αἱ προαιτηθεῖς ὑμῶν ὡς πρὸς τὰς προθέσεις τῆς Πρωσσίας, ὅ,τι μοι εἶχατε εἰπεῖ περὶ τῶν στρατιωτικῶν αὐτῆς δυνάμεων καὶ περὶ τοῦ μικροῦ τῶν μέτων ἄτινα ἠθέλομεν ἀντιτάξει αὐτῇ, πάντα ἦσαν ἀληθῆ. Ὄφειλον νὰ ὑδώσω μείζονα προσοχὴν εἰς τὰς πληροφορίες καὶ συμβουλὰς ὑμῶν» (1).

Σ.Σ. (1) Ἀρχηγὸς τῆς 6ης στρατιωτικῆς μεραρχίας ἐν Στρασβούργῳ ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ, ἐγίνωσκε κάλλιστα ὅ,τι συνέβαινεν ἐν τῇ ἄλλῃ τοῦ Ῥήνου πλευρᾷ. Διὸ ἐν πολλαῖς ἐκθέσεσιν, ἐπιστολαῖς, σχεδιογραφήμασι κτλ. διέγραψε καθαρῶς τὴν πολιτικὴν καὶ τὰς τάσεις τῆς Πρωσσίας, καταδείξας τὸν ἐνεργὸν αὐτῆς στρατὸν, τὰς πολεμικὰς αὐτῆς προπαρασκευὰς, ἐπιτρεπούσας αὐτῇ νὰ θέσῃ πάραυτα ἐν παρατάξει 600,000 ἀνδρῶν, ἐντελῶς κατηρτισμένων, ἐφωδιασμένων, ὀργανισμένων· μετὰ δὲ τινὰς ἐβδομάδας 900,000 ἀνδρῶν, ἀριθμὸν καταπληκτικόν, δυνάμενον μάλιστα νὰ ὑψωθῆ εἰς 1,100,000· ἐν ᾧ ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἠδύνατο κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ στρατηγοῦ νὰ ἐνώσῃσι πλέον τῶν 200 ἢ 250,000 ἀνδρῶν εἰς τρεῖς ἐβδομάδας. «Μετὰ τὰς πρώτας τῆς πορείας ἡμέρας, λέγει ἐν τινι τῶν ἐκθέσεων αὐτοῦ, δὲν θέλομεν λοιπὸν ἀφικθῆ ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς μάχης τῆς Γερμανίας μετὰ πλειοτέρων τῶν 150,000 ἀνδρῶν». Ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι τὸ ἀκριβὲς καταστατικὸν τῶν ἡμετέρων πολεμιστῶν ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς μάχης Φρεσχβιλλέρ (Freehwiller), Σπίκερν (Spickeren) καὶ Μέτζ.

Ὁ στρατηγὸς εἶχεν ἐπίσης καταδείξει τὸ ἀνεπαρκὲς καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ ἡμετέρου ἀμυντικοῦ συστήματος. Ἦθελε τρία μεγάλα ὑπερασπίσεως κέντρα, Λὰν (Lan), Σιαλὸν (Châlons) καὶ Λὰνγγρ (Langres).

Μετὰ τοιοῦτους τινὰς λόγους ὁ αὐτοκράτωρ ἐσιώπησεν. Ἡ βαθεῖα περίξ τοῦ κυριάρχου βασιλεύουσα σιγή ἔτι μᾶλλον ἐπαισθητὸν τὸν ἕξω θόρυβον καθίστα. Ὁ ἀὴρ μετεβάλλετο εἰς πῦρ· αἱ δίδες πίπτουσαι ἐπὶ τῶν στεγῶν συμπαρέσυρον τεμάχια τοίχου, ἅτινα μετὰ πατάγου κατέπιπτον ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τῶν ὁδῶν· ἡ διάρρηξις τῶν βλημάτων ἀνεμίγνυτο μετὰ τῆς βροντῆς 600 τηλεβόλων, καταπληκτικὴ τηλεβολία, ἣτις ἠκούσθη μέχρι τῶν ἔμπροσθεν τοῦ Μετζ ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Φρειδερίκου Καρόλου.

«Δὲν καταλημβάνω, λέγει ὁ αὐτοκράτωρ πρὸς τὸν στρατηγὸν Δυκρῶ, διὰ τί ὁ ἔχθρὸς ἐξακολουθεῖ τὸ πῦρ· ὕψωσα ἡτὴν συνδιαλλακτικὴν σημαίαν. Ἐλπίζω νὰ τύχω συνεντεύξεως μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας. Θελῶ ἄρα γε ἔχει ἄλλοις πλεονεκτικούς διὰ τὸν στρατόν;»

«Δὲν βασιζομαι πολὺ, ἀπεκρίθη ὁ στρατηγός, ἐπὶ τῆς γενναιοφυχίας τῶν ἡμετέρων ἀντιπάλων· τὴν νύκτα δυνάμεθα νὰ δοκιμάσωμεν ἕξοδον.»

συνδεδεμένα μετὰ τῶν Παρισίων καὶ ἠνωμένα ἀλλήλοις διὰ σιδηροδρομικῶν δικτύων. Τὰ ἀπέραντα ταῦτα περιεχαρακωμένα στρατόπεδα ὄφειλον νὰ ὑποστηρίζωνται ἀμοιβαίως καὶ νὰ ἰσχυροποιῶνται ὑπ' ἀλλήλων. Ὅλα τὰ φρούρια εἶχον ἐκπέσει τῆς τάξεως αὐτῶν, ἐξαιρέσει τοῦ Μετζ, Στρασβούργου, Βελφόρ, ἅτινα ὄφειλον νὰ χρησιμεύσωσι ἡμῖν διὰ τὴν ἐπίθεσιν. Ἐπὶ ἀμυντικὴν ἐποψίν, ἔλεγεν ὁ στρατηγός, τὸ Στρασβούργον δὲν δύναται ν' ἀντιστῇ 8 ἡμέρας (ἐὰν πλέον τοῦ μηνὸς ἀντέσχεν, ὄφειλεται εἰς τὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ καταίχων).

Οὐδέμια τῶν συμβουλῶν τοῦ στρατηγοῦ Δυκρῶ εἰσηκούσθη. Πολλὰ μεγάλα πρόσωπα τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἐδράξαντο μάλιστα, ἐκ τῆς ἀγρύπνου προσοχῆς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς θῆς στρατιωτικῆς μεραρχίας, ὅπλον κατ' αὐτοῦ, λέγοντα ὅτι ἐξήγειρε τὸ εὐερέθιστον τοῦ ποθοῦντος τὴν εἰρήνην κόμματος καὶ ἐνέσπειρε τὴν ἀνυσίχην εἰς τοὺς παραρρήγους λαούς.

Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης παρετήρησεν, ὅτι ὑφίστατο τοιαύτη ἀταξία, τοιαύτη ἐν τῇ πόλει ἐπίσωρευσις, ὅτι τὰ στρατεύματα ἄλλως τε ἦσαν τοσοῦτῳ ἠθικῶς καταβεβλημένα, ὥστε δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἐλαχίστη ἐλπίς πρὸς ἐπιτυχίαν. «Ἀπόπειρα τοιοῦτου εἶδους, προσέθηκεν, εἰς ἀνωφελῆ αἵματος χύσιν ἤθελε καταλήξει.»

Ὁ αὐτοκράτωρ καὶ τινες ἀξιωματικοὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ ἤθελον δυνηθῆ ἴσως ἕνεκα τῆς νυκτὸς νὰ διεκφύγωσιν, ἀλλὰ τότε δὲν ἤθελε πλέον διανοηθῆ περὶ σωτηρίας στρατοῦ. Περικεκυκλωμένος, περιωρισμένος ὁ στρατός, ἦτο ἀμετακλήτως αἰχμάλωτος.

Ἡ ἱστορία θέλει ἀποφανθῆ, καὶ θέλει εἶπει, ἂν, ἐναντίον τῶν στρατιωτικῶν νόμων, ὁ III. Ναπολέων ὄφειλε διὰ φυγῆς, ἦντινα βεβαίωτατα ἤθελέ τις νομίσει κατορθωτὴν, νὰ χωρίσῃ τὴν τύχην αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τοῦ στρατοῦ, ἢ ἐὰν ὄφειλε συμμετασχῶν τῶν κινδύνων, νὰ συμμετάσχη καὶ τῆς δυστυχίας αὐτοῦ.

Ἄλλως τε δὲ, ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας διεκθύρην ὅτι ἐπολέμει κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ οὐχὶ κατὰ τῆς Γαλλίας, αἰχμαλωτίζομένου τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ πόλεμος ὄφειλε νὰ παύτῃ (1).

Ἐν τούτοις ἡ τηλεβολία, μακρὰν τοῦ νὰ ἐλαττωθῆ, ἀναδιπλασιάζεται ἀπὸ λεπτοῦ εἰς λεπτόν. Τὸ πῦρ διασπείρεται πανταχόσε. Γυναῖκες, τέκνα κτυπώμενα πίπτουσιν. Ἡ διεθνὴς σημαία δὲν προστατεύει πλέον τοὺς τραυματίας, οἵτινες εἰσὶν ἐπισεσωρευμένοι ἐν τῷ μεγάλῳ στρατῶνι καὶ ἐντὸς τῶν εἰς νοσοκομεῖα μεταποιηθεισῶν οἰκιῶν. Πειπεσμένοι πρὸς τὰ

(1) Σ. Σ. Ἡ ἰδέα αὕτη ἦτο λίαν διακεχυμένη ἐν τῷ Γερμανικῷ στρατῷ. Ὁ βασιλεὺς Γουλιέλμος, ἔλεγον οἱ στρατιῶται, ἐκτελεῖ τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ. Ἐπεσχίθη νὰ ἐπαναφέρῃ ἡμᾶς εἰς αὐτὸν ἀφοῦ καταβάλωμεν τὸν αὐτοκράτορα.»

τείχη, συνηθροισμένοι ἐντὸς τῶν τάρρων, στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ προσβάλλονται· δύο στρατηγοὶ οὕτως τὸν θάνατον εὐρίσκουσι.

Τὸ ἐπαρχεῖον δὲν ἔμεινεν ἄθικτον· οὐκ ἴσθις διαρρήγνυνται ἀνὰ πᾶσαν σιγμὴν ἐν τε τῷ κήπῳ καὶ ἐν τῇ αὐλῇ.

« Ἀλλὰ, λέγει ὁ αὐτοκράτωρ, πρέπει ἐντελῶς νὰ παύσῃ τὸ πῦρ. Γράψατε ἐκεῖ » εἶπε στρεφόμενος πρὸς τὸν στρατηγὸν Δυκρῶ, καὶ ὑποδεικνύων αὐτῷ τὴν τράπεζαν παρὰ τῆ ὁποῖα ἐκάθητο.

« Ἡ συνδιαλλακτικὴ σημαία ὑψώθη, αἱ διαπραγματεύσεις ἀρχονται μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, τὸ πῦρ πρέπει νὰ παύσῃ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν. » Ἐπειτα, ἐπειδὴ ὁ στρατηγὸς ἔβλεπε τὸν αὐτοκράτορα, οὗτος ἀποτεινεται πρὸς αὐτόν· « Τώρα ὑπογράψατε ». « ὦ! ὄχι, Μεγαλειότατε· δὲν δύναμαι νὰ υπογράψω. » Ἐπὶ τίνι τίτλῳ ἤθελον ὑπογράψαι; Εἰμί ἀρχηγὸς τοῦ 1ου σώματος. Ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν εἶναι γενικὸς ἀρχηγός. — Ἐχετε δίκαιον· ἀλλὰ δὲν γνωρίζω ποῦ εἶναι ὁ στρατηγός Βέμπφεν· πρέπει τις νὰ υπογράψῃ. — Διατάξατε νὰ ὑπογραφῇ παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπιτελείου αὐτοῦ ἢ παρὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου μερρχίας στρατηγοῦ, ὁποῖος εἶναι ὁ στρατηγός Δουαί. — Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ αὐτοκράτωρ· εἶπτε νὰ ὑπογραφῇ παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπιτελείου. »

Ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ ἐξῆλθε καὶ μετεβίβασε τὰς διαταγὰς τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὸν συνταγματάρχην Ῥοβέρ· οὗτος δὲ ἐζήτησε τὸν στρατηγὸν Φῶρ, καὶ εὐρῶν αὐτόν ἐν τῇ ἀκροπόλει, τῷ ἀνεκοίνωσε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

« Πρὸ ὀλίγου διέταξα νὰ καταβιβασθῇ ἡ λευκὴ σημαία· δὲν δύναμαι νὰ υπογράψω διαταγὴν τοιαύτην. »

Ματαία ἀπόπειρα τῶν στρατηγῶν Βέμπφεν καὶ Λεβρέν εἰς τὴν πύλην τοῦ Βαλάν.

Ὁ συνταγματάρχης Ῥοβέρ εἰσῆλθεν ἐν τῷ φρουρίῳ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Φῶρ, καὶ ἤλθε νὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸν στρατηγὸν Δυκρῶ. Ἐν ᾧ δ' ὠμίλει αὐτῷ, ὁ στρατηγὸς Λεβρέν ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐγνωστοποίησεν, ὅτι μετέβαινε πρὸς τὸν ἐχθρὸν ὡς ἀπεσταλμένος. Τότε δὲ συναντήσας τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν ὁ ἀνδρείος οὗτος στρατηγός, ἔκαμε μετ' αὐτοῦ τὴν ἐπίδειξιν ἐκείνην πρὸς τὴν κώμην Βαλάν, περὶ ἧς ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν τοσοῦτω μέγαν θόρυβον ἔκαμε.

« Ἀλλὰ, λέγει ὁ στρατηγὸς Λεβρέν ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ » τῆς 20 ὀκτωβρίου 1870 (1), οὔτε 200 μέτρων ἔκτασιν εἴχομεν διατρέξει, οὔτε εἴχομεν φθάσει εἰς τὴν ἐξοδὸν τῆς κώμης (πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Καρινιάν), ὅτε ὁ γενικὸς ἀρχηγός ῥίπτων βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ βεβαιούμενος ὅτι δὲν ἠκολουθούμεθα, ἔστρεφε χαλινόν, διακηρύττων μοι ὅτι δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐπιμένῃ, καὶ μὲ διέτατε νὰ ἐκτελέσω τὴν ὑποχώρησιν πρὸς τὸ Σεδάν. »

Ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ ἀποποιεῖται νὰ δεχθῇ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ.

Περὶ τὴν 6 ὥραν ὁ αὐτοκράτωρ προσεκάλεσε τὸν στρατηγὸν Δυκρῶ νὰ εἶπῃ αὐτῷ ὅπως λάβῃ τὴν ἀρχηγίαν, ὡς δόντος τοῦ στρατηγοῦ Βέμπφεν τὴν παραίτησιν αὐτοῦ.

Ὁ στρατηγὸς ἐδήλωσεν εἰς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα, ὅτι, ἐν ᾧ σημείω εὐρίσκοντο τὰ πράγματα, δὲν ἠδύνατο νὰ δεχθῇ αὐτήν. Ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν τὴν πρωίαν, οἰκειοποιηθεὶς τὴν τιμὴν τοῦ νὰ διευθύνῃ τὰ ἔργα, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαίρῃ

(1) Σ. Σ. Πόνημα τοῦ στρατηγοῦ Βέμπφεν, σελὶς 281.

ἐαυτὸν τώρα, ὅτε κακῶς ἀπέβησαν. Ἄλλως τε εἰς τὸν στρατηγὸν Δουαί, ὄντα τὸν ἀρχαιότερον μεραρχίας στρατηγὸν, ἀνηκεν ἡ νέα ἀρχηγία.

Ὁ στρατηγὸς Δουαί ἐμελλε νὰ δεχθῆ, ὁπόταν, παρατηρήσεων γενομένων ὑπὸ τοῦ φίλου αὐτοῦ, τοῦ στρατηγοῦ Λεβρέν, ἐξήρσεν ἐαυτὸν ἐπίσης καὶ κατέθηκεν ὅτι ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν ὄφειλε νὰ διευθύνῃ μέχρι τέλους.

Λογομαχία μεταξύ τῶν στρατηγῶν Δυκρῶ καὶ Βέμπφεν.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέμφε νὰ ζητήσῃ τὸν στρατηγὸν Βέμπφεν. Ἦτο δὲ ὀγδόη περίπου ὥρα, ὅτε οὗτος ἀφίκετο.

Ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ ἐκάθητο ἐν τινι γωνίᾳ καλυφθεὶς ὑπὸ τῶν πολλῶν προσώπων τῆς ἀκολουθίας.

Ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν εἰσέρχεται μετὰ στόμου (1) ἀνυψῶν δὲ τοὺς βραχίονας πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ βαδίζων μεγάλοις βήμασι, «Μεγαλειότατε, ἀναφωνεῖ, ἐὰν ἀπώλεσα τὴν μάχην, ἐὰν ἠττήθην, δὲν ἐξετελέσθησαν αἱ διαταγαί μου· οἱ στρατηγοὶ ὑμῶν ἀπεποιήθησαν νὰ μοὶ ὑπακούσωσιν».

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ ἐγείρεται ὡς διὰ τινος ἐλατηρίου κινηθεὶς, καὶ διὰ πηδήματος τίθεται ἔναντι τοῦ στρατηγοῦ Βέμπφεν· «Τί λέγετε, ἀναφωνεῖ, καὶ τίς ἀπεποιήθη νὰ ὑπακούσῃ ὑμῖν; Τίνα αἰνίττεσθε; Ἐμέ; Ἄλλοιμονον! αἱ διαταγαί ὑμῶν κάλλιστα ἐξετελέσθησαν. Ἐὰν ὑπέστημεν φρικῶδη συμφορὰν, φρικωδέστεραν παντὸς ὅ,τι ἠδυνήθη τις νὰ ὀνειρευθῆ, εἰς τὴν παράφρασα ὑμῶν ἀλαζονείαν ὀφείλομεν αὐτήν. Ὑμεῖς μόνος εἰσθε ταύτης ὑπεύθυνος,

(1) Ὅκτω ἢ δέκα πρόσωπα εὗρισκοντο ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἐν οἷς ὁ ἀρχηγὸς τοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου Φῶρ· πάντες δὲ δύνανται νὰ εἴπωσι ποῖα μεταξύ ταύτης τῆς διηγήσεως καὶ τῆς τοῦ στρατηγοῦ Βέμπφεν εἰναι ἢ μᾶλλον σύμφωνος τῇ ἀληθείᾳ.

ἰδιότι, ἂν δὲν εἴχετε ἀναστείλει τὴν ὑποχωρητικὴν κίνησιν παρὰ τὰς ἐνστάσεις μου, ἠθέλομεν εἶσθαι τώρα ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν Μεζιέρ, ἢ τοῦλάχιστον ἐκτὸς τῶν προσβολῶν τοῦ ἐχθροῦ!»

Ἐπὶ μικρὸν δ' ἐκπλαγεὶς καὶ θορυβηθεὶς ὑπὸ τῆς τραχείας ταύτης ἀποστροφῆς τοῦ στρατηγοῦ, ὃν ἐκεῖ ὄντα δὲν ἐγνώριζεν, ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν λέγει· «Αἶ λοιπόν, ἐπειδὴ εἰμὶ ἀνίκανος, κατὰ μείζονα λόγον δὲν διατηρῶ τὴν ἀρχηγίαν.»

Δυκρῶ. «Ἀπητήσατε ὡς δικαίωμα τὴν ἀρχηγίαν τὴν πρωτὰν ταύτην, ὅταν ἐσκέπτεσθε ὅτι ὑπῆρχε τιμὴ καὶ ὄφελος νὰ ἐξασχῆσθε αὐτήν· δὲν σὰς ἠμφισβήτησα αὐτήν. . . . ὁπόποτε ἴσως ἦτο ἀμφισβητήσιμος. Ἄλλ' ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ δὲν δύνασθε πλέον νὰ ἀποποιηθῆτε αὐτήν. Ὑμεῖς μόνος ὀφείλετε νὰ ἐπιβαρυνθῆτε διὰ τῆς αἰσχύνης τῆς παραδόσεως!»

Ὁ στρατηγὸς Δυκρῶ ἦτο λίαν ἐξημμένος, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ καὶ τὰ περιστοιχοῦντα αὐτὸν πρόσωπα παρενετέθησαν, ὅπως καθησυχάσωσιν αὐτόν. Μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ὁ ἀρχηγὸς τοῦ 1ου σώματος ἀπεσύρθη, ὁ δὲ στρατηγὸς Βέμπφεν, δεχθεὶς τὰς ὁδηγίας τῆς Α. Μεγαλειότητος, μετέβη εἰς τὸ Γερμανικὸν γενικὸν ἀρχηγεῖον.

Ὁ στρατηγὸς κ. Βέμπφεν ἔγραψε τὴν διήγησιν τῆς συνεντεύξεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ Γερμανικοῦ ἐπιτελείου περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς παραδόσεως· δίδομεν δὲ τὴν ἡμετέραν, ἣτις πηγάζει ἐξ ἀνθρώπου, εἰς οὗ τινος τὴν τιμιότητα καὶ εἰλικρίνειαν ἔχομεν πλήρη ἐμπιστοσύνην. Συνάδει δ' ἄλλως τε πολὺ μᾶλλον ἐκείνης τοῦ στρατηγοῦ πρὸς τὰς διηγήσεις, αἵτινες ἐγένοντο, τὴν ἐπαύριον τοῦ θλιβεροῦ τούτου συμβεβηκότος, παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἡμῶν θεθειμένων, καὶ τῶν ὁποίων ὁ λόγος κατὰ συνέπειαν ἐνεδύετο σχεδὸν ἐπίσημον χαρακτῆρα. Ἐπειδὴ δ' ἔθηκαν ἡμᾶς εἰς τὴν θλιβεράν ἀναγκασιότητα τοῦ νὰ γράψωμεν προώρως τὴν σελίδα ταύ-

την τῆς ἱστορίας, πρέπει αὕτη νὰ ᾖ πλήρης, καὶ νὰ περιλαμβάνῃ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς διδασκαλίαν τῶν τε ἡμετέρων συγγρόνων καὶ τῶν τέκνων ἡμῶν.

Ἀπόσπασμα ὑπομνήματος, δοθέντος (1) ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ Ὀρσέ (Orsel) τοῦ 4ου τῶν θωρακοφόρων.

«Εἰσῆλθον τότε πάντες ἐν τινι αἰθούσῃ ἰσογείῳ, ἐνθα περιμείναμεν τοὐλάχιστον δέκα λεπτά τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ὤφειλε νὰ δηλώσῃ ἡμῖν τὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου.

»Ὁ στρατηγὸς Μόλτικε εἰσῆλθε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κόμητος κ. Βισμάρκ, τοῦ στρατηγοῦ Βλουμεντάλ καὶ τινων ἀξιωματικῶν. Μετὰ χαιρετισμὸν ἀρκούντως γενικόν, ἠρώτησε τὸν στρατηγὸν Βέμπφεν ἐὰν εἶχε πληρεξουσιότητα· μετὰ τὴν ἐπιβεβαιωτικὴν δ' ἀπάντησιν αὐτοῦ, ἐζήτησε τὴν ἐξακριβώσιν αὐτῆς, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν ἐπαρουσίαζεν ἀκολούθως τὸν στρατηγὸν Καστελνῶ καὶ τὸν στρατηγὸν Φῶρ. Τοῦ στρατηγοῦ Μόλτικε ζητήσαντος τότε ποῖος ἦτο ὁ χαρακτήρ τῶν δύο τούτων στρατηγῶν, ὁ στρατηγὸς Φῶρ ἀπεκρίθη ὅτι εἶχεν ἔλθει ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ στρατάρχου Μὰκ Μαῶν, ὅπως συνοδεύσῃ τὸν στρατηγὸν Βέμπφεν, ἀλλ' ἄνευ οὐδενὸς ἐπισημοῦ χαρακτήρος, ὁ δὲ στρατηγὸς Καστελνῶ εἶπεν ὅτι ἤρχετο νὰ μεταβιβάσῃ προφορικῆν τινα ἐπίσημον ἀνακοίνωσιν ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλλ' ὅτι ἡ διακοίνωσις αὕτη οὐδεμίαν εἶχεν ὠφελιμότητα πρὸ τοῦ τέλους τῆς συνδιαλέξεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἄλλως τε οὐδεμίαν ἀρμοδιότητα εἶχεν, ὅπως λάθῃ μέρος. Ὁ στρατηγὸς τότε Μόλτικε ὠνόμασεν εἰς τὸν στρατηγὸν Βέμπφεν, δεικνύων αὐτοὺς διὰ

(1) Σ. Σ. Ἡ διήγησις αὕτη συνετάχθη ἐν Στετίνῃ (Stettin) ἐπὶ τῆς εἰχμαλωσίας.

τῆς χειρὸς, τὸν κόμητα κ. Βισμάρκ καὶ τὸν στρατηγὸν Βλουμεντάλ, καὶ ἐκάθησαν.

»Εἴμεθα δὲ ταπεινέμοι ὧδέ πως· εἰς μίαν μὲν τῶν πλευρῶν τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς αἰθούσης τετραγώνου τραπέζης μετὰ τάπητος ἐρυθροῦ ὁ στρατηγὸς Μόλτικε ἔχων ἀριστερόθεν μὲν αὐτοῦ τὸν κ. Βισμάρκ, δεξιόθεν δὲ τὸν στρατηγὸν Βλουμεντάλ, ἐκ δὲ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς τῆς τραπέζης ἦτο ὁ μὲν στρατηγὸς Βέμπφεν μόνος ἐμπρὸς, ὀπισθεν δ' αὐτοῦ σχεδὸν ἐν τῇ σκιᾷ οἱ στρατηγοὶ Καστελνῶ καὶ Φῶρ καὶ οἱ λοιποὶ Γάλλοι ἀξιωματικοί· ὑπῆρχον δὲ σὺν τούτοις ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐπὶ τῇ ἄλτῃ Πρῶσσοι ἀξιωματικοί, ὧν ὁ εἷς διὰ σημείου τοῦ στρατηγοῦ Βλουμεντάλ ἐτέθη παρὰ τῇ ἐστίᾳ, ἐφ' ἧς ἐστηρίχθη, ἵνα γράφῃ πάντα τὰ λεγόμενα.

»Ἀφ' οὗ δὲ ἐκάθησαν, ἐβασίλευσεν ἐπὶ στιγμὴν σιωπὴ, καὶ ἠεθάνετο τις ὅτι ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν ἐδυσκολεύετο ν' ἀρχίσῃ τὴν συνομιλίαν, ἀλλὰ μένοντος ἀπαθοῦς τοῦ στρατηγοῦ Μόλτικε, ἀπεφάσισε ν' ἀρχίσῃ.

«Ἐπεθύμουν, λέγει, νὰ γνωρίσω τοὺς πρὸς παράδοσιν ἄρτους, οὗς ἡ Α. Μεγαλειότης, ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, προτίθεται νὰ χορηγήσῃ ὑμῖν. Εἰσὶ λίαν ἄπλοϊ, ἀπήνησεν ὁ στρατηγὸς Μόλτικε. Ὁ στρατὸς δολόκληρος αἰχμαλωτίζεται μετ' ὅπλων καὶ ἀποσκευῆς· θέλουσι δ' ἀφεθῆ τοῖς ἀξιωματικοῖς τὰ ἑαυτῶν ὅπλα, ὡς μαρτυρία ὑπολήψεως διὰ τὸ θάρρος αὐτῶν, ἀλλὰ θέλουσιν εἶσθαι αἰχμαλωτοὶ πολέμου ὡς ὁ στρατός.»

«Οἱ ὄροι οὗτοι εἰσὶ λίαν σκληροί, στρατηγέ, ἐπανέλαθεν ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν, καὶ μοὶ φαίνεται, ὅτι διὰ τὸ θάρρος αὐτοῦ ὁ Γαλλικὸς στρατὸς ἀξίζει κρεῖττονος τούτου.»

«Δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ τύχη παραδόσεως ἐπὶ τοῖς ἀκολού-
θοις ὄροις;

«Ἦθελον παραδώσει ὑμῖν τὸ φρούριον καὶ τὸ πυρβολικὸν
αὐτοῦ. Ἦθέλετε ἀφήσει τὸν στρατὸν ν' ἀποσυρθῆ μετὰ τῶν
ὄπλων, τῆς ἀποσκευῆς καὶ τῶν σηματιῶν αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ ὄρω
τοῦ νὰ μὴ ὑπηρετήσωσι πλέον κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον κατὰ
τῆς Πρωσσίας; ὁ αὐτοκράτωρ καὶ οἱ στρατηγοὶ ἤθελον ἐγ-
γυθῆ διὰ τὸν στρατὸν, καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἤθελον ἐγγυθῆ
προσωπικῶς τε καὶ ἐγγράφως ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὄροις, ἔπειτα
δὲ ὁ στρατὸς οὗτος ἤθελον ὀδηγηθῆ εἰς τι τῆς Γαλλίας μέρος
ὀριζόμενον ὑπὸ τῆς Πρωσσίας ἐν τῇ παραδόσει, ἢ ἐν Ἀλγε-
ρία, ἵνα μένη ἐκεῖ μέχρι τέλους τῆς εἰρήνης.»

Καὶ προσέθηκεν ἄλλας τινὰς ἀναπτύξεις τοῦ αὐτοῦ πνεύ-
ματος, φαινόμενος ὅτι θεώρει τὴν εἰρήνην ἐγγίζουσαν· ἀλλ' ὁ
στρατηγὸς Μόλτκε ἔμεινε ἀδυσώπητος, καὶ εὐηρεστήθη ν' ἀ-
παντήσῃ ὅτι κατ' οὐδὲν ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τοὺς ὄρους. Ὁ
στρατηγὸς Βέμπφεν ἀπηύθυνε νέας ἐνστάσεις, καὶ κατ' ἀρχάς
ἐπεκαλέσθη τὰς συμπαθείας, ἃς ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ θέσις ἠδύ-
νατο νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν στρατηγὸν Μόλτκε. «Φθάνω, ἔλεγε,
πρὸ δύο (2) ἡμερῶν ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, ἐκ τοῦ βάρους τῆς
ἐρήμου, εἶχον μέχρι τοῦδε στρατιωτικὴν ὑπόληψιν ἀνεπίλη-
πτον, καὶ ἐν τῷ ἅμα μοὶ δίδεται ἀρχηγία ἐν τῷ μέσῳ τῆς
μάχης, καὶ εὐρίσκομαι ὀλεθριῶς ὑποχρεωμένος νὰ προσκολ-
λήσω τὸ ὄνομά μου εἰς παράδοσιν ἀλγεινήν, ἧς τινος εἰμί
οὕτω βεβιασμένος νὰ φέρω ἐπὶ τῶν νώτων ὄλην τὴν εὐθύ-
νην, χωρὶς νὰ ἐτοιμάσω ἐγὼ αὐτὸς τὴν μάχην, ἧς τινος ἐπα-
κολούθημα εἶναι ἡ παράδοσις αὕτη. Ὑμεῖς, ὅστις εἴσθε γε-
νικὸς ἀξιωματικὸς ὡς ἐγὼ, ὀφείλετε νὰ ἐννοήσητε ὄλην τὴν
πικρίαν τῆς θέσεώς μου κρείττον παντὸς ἄλλου. Εἶναι δὲ θυ-
νατὸν ὑμῖν νὰ μετριάζητε δι' ἐμέ τὴν πικρίαν ταύτην, χορη-

γῶν μοὶ ἐντιμωτέρους ὄρους. Διὰ τί δὲν τὸ κάμνετε; Γνωρίζω
καλῶς, προσέθηκεν, ὅτι ἡ μεγαλειτέρα αἰτία τῆς ἐντελοῦς ἡ-
μῶν συμφορᾶς ὑπῆρξεν ἡ πτώσις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμέρας
τοῦ ἀνδρείου στρατάρχου, τοῦ ἀρχηγούντος πρὸ ἐμοῦ· δὲν
ἤθελον εἶσθαι ἴσως νικητῆς, ἀλλ' ἤθελε δυνηθῆ τοῦλάχιστον
νὰ ἐκτελέσῃ ὑποχώρησιν εὐτυχῆ κτλ. κτλ. Τὸ ἐπ' ἐμοί, ἐὰν
οὐδὲ ὑθύνον ἐκ τῆς προτεραίας, δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι ἤθελον
ἐνεργῆσαι κάλλιον τοῦ στρατάρχου Μὰκ-Μαῶν καὶ κερδίσει
τὴν μάχην, ἀλλ' ἤθελον παρασκευάσει τὴν ὑποχώρησιν, ἢ
τοῦλάχιστον, γνωρίζω, κάλλιον τὰ ἡμέτερα στρατεύματα, ἢ
θέλον κατορθώσει νὰ ἐνώσω αὐτὰ εἰς ὑπέρτατον ἀγῶνα, ὅ-
πως ἀνοίξω δίοδον. Ἀντὶ δὲ τούτου μοὶ ἐπιβάλλεται ἡ ἀρ-
χηγία ἐν τῷ μέσῳ μάλιστα τῆς μάχης, χωρὶς οὔτε τὴν το-
ποθεσίαν, οὔτε τὰς θέσεις τῶν στρατευμάτων μου νὰ γνω-
ρίζω, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἤθελον ἴσως κατορθώσει δια-
τρίψησιν τινα, ἢ νὰ μάχωμαι ὑποχωρῶν ἄνευ προσωπικοῦ
κινῶς ἐπεισοδίου, ὅπερ ἐστὶν ἄλλως τε ἀνωφελές νὰ ἀναφέρω.»
(Τοῦτο ἦτο ἀναμφιβόλως ὑπαινιγμὸς τῆς συγχύσεως τῶν δια-
ταγῶν, ἧτις παρήχθη ἐκ τοῦ ὅτι τὴν πρωίαν ὁ στρατάρχης
Μὰκ-Μαῶν εἶχεν ἀναθέσει τὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν στρατηγὸν
Δυκρῶ, ὅστις εἶχεν ἐξασκήσει αὐτὴν μέχρι τῆς στιγμῆς [δε-
κάτης τῆς πρωίας], καθ' ἣν ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν τὴν ἀπή-
τησε δυνάμει ἐπιστολῆς τοῦ ὑπουργοῦ, ἣν ἔφερον).

Ὁ στρατηγὸς Βέμπφεν ἐξηκολούθησεν εἰσεῖτι ἐπὶ τοῦ αὐ-
τοῦ θέματος, ἀλλὰ παρατηρῶν ὅτι ὁ στρατηγὸς Μόλτκε ἐφαί-
νετο ὀλίγον καμπτόμενος ἐκ τῆς προσωπικῆς ταύτης δικηγα-
ρίας, ἔλαβε τόνον ὀλίγον ζωηρότερον. «Ἄλλως τε, λέγει,
εἰάν δὲν δύνασθε νὰ μοὶ χορηγήσητε κρείττονας ὄρους, δὲν
δύναμαι νὰ δεχθῶ, οὕς θέλετε νὰ μοὶ ἐπιβάλητε θέλω κά-
μει πρόσκλησιν εἰς τὸν στρατὸν μου, εἰς τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καὶ

»θέλω κατορθώσει νὰ ἐκτελέσω διατρύπησίν τινα, ἢ θέλω ὑπε-
»ρασπισθῆ ἐν Σεδάν.» (Ὁμολογητέον, ὅτι οὐδ' αὐτὸς οὕτως
ἐφαίνετο ἔχων πεποιθήσιν εἰς ὅσα ἔλεγεν.)

«Ὁ στρατηγὸς Μόλτικε διέκοψε τότε αὐτόν. «Ἐχω, λέγει,
»μεγίστην ὑπέκλησιν εἰς ὑμᾶς, ἐκτιμῶ τὴν θέσιν ὑμῶν, καὶ λυ-
»ποῦμαι οὐδὲν δυνάμενος νὰ πράξω τῶν ὅσα ζητεῖτε· ἀλλὰ
»τὸ νὰ δοκιμάσῃτε ἐξοδὸν εἶναι τοσούτῳ ὑμῖν ἀδύνατον, ὅσα
»τὸ νὰ ὑπερασπισθῆτε ἐν Σεδάν. Βεβαίως ἔχετε στρατεύματα,
»ῥάτινα εἰσὶ πραγματικῶς ἐξάιρετα· τὰ ἐκλεκτὰ πεζικὰ σώ-
»ματα ὑμῶν (ἐνόει ἀναμφιβόλως τοὺς ζουάβους, τοὺς ψιλοὺς,
»Τουρκῶ καὶ πεζικὸν τοῦ ναυτικοῦ) εἰσὶ διακεκριμένα, τὸ
»ἰππικὸν ὑμῶν παράτολμον καὶ ἀτρόμητον, τὸ δὲ πυροβολικὸν
»θαυμάσιον, καὶ προὔξενησεν ἡμῖν μεγάλην βλάβην, βλάβην
»μεγίστην· ἀλλὰ μέγα μέρος τοῦ ὑμετέρου πεζικοῦ εἶναι ἠθι-
»κῶς παραλελυμένον· συνελάβομεν δὲ σήμερον πλέον τῶν
»20,000 αἰχμαλώτους, οὐχὶ τραυματίας.....

»Δὲν ἐναπολείπεται δ' ὑμῖν κατὰ τὸ παρὸν πλέον τῶν 80
»χιλιάδων ἀνδρῶν. Ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει δὲν θέλετε δυ-
»νηθῆ νὰ διατρυπήσῃτε τὰς ἡμετέρας γραμμάς, διότι μάθετε,
»ὅτι ἔχω ἀκόμη περίξ ὑμῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος 240,000 ἀν-
»δρας καὶ 500 τηλεβόλα, ὧν 300 εἰσὶν ἤδη ἐν θέσει νὰ βιά-
»σων ἐπὶ τοῦ Σεδάν. Τὰ δ' ἄλλα 200 θέλουσιν εἶσθαι ἐν
»τοιαύτῃ αὔριον κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας. Ἐὰν θέλετε
»νὰ βεβαιωθῆτε, δύναμαι νὰ διατάξω νὰ ὀδηγήσωσίν τινα τῶν
»ὑμετέρων ἀξιωματικῶν εἰς τὰς διαφόρους παρὰ τῶν ἡμετέ-
»ρων στρατευμάτων κατεχομένας θέσεις, καὶ θέλει μαρτυρή-
»σει περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν ὄσων λέγω. Ἡδὲ ἐν Σεδάν ἄμυνα
»ὑμῶν εἶναι ἐπίσης ὅλως ἀδύνατος ὑμῖν· ἔχετε μόνον 48
»ῶρων τροφὰς, καὶ δὲν ἔχετε πλέον ἐφόδια».

»Κρῶν δὲ τότε διάφορον χορδὴν ὁ στρατηγὸς Βέμπρεν

ἐπανελάθε διὰ τρόπου πλαγίου· «Φρονῶ ὅτι συνάδει πρὸς τὸ
»συμφερόν ὑμῶν, ὑπὸ πολιτικὴν μάλιστα ἔποψιν, νὰ χορηγή-
»σῃτε ἡμῖν παράδοσιν ἐντιμον, ἥστινος δικαιοῦται ὁ στρατὸς,
»οὔτινος ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀρχηγεύω. Μέλlete νὰ κλεισθῇ
»τὴν εἰρήνην, καὶ ἀναμφιβόλως ἐπιθυμεῖτε νὰ τὸ πράξῃτε με-
»ντ' ὀλίγον· πλέον παντὸς ἄλλου τὸ Γαλλικὸν ἔθνος εἶναι γενναι-
»όψυχον καὶ ἰπποτικόν, καὶ συνεπῶς εὐαίσθητον εἰς τὴν ὁποίαν
»δεικνύουσιν αὐτῷ γενναίοψυχίαν, καὶ εὐγνώμον δι' ὅπερ ἔχουσι
»πρὸς αὐτὸ σέβας. Ἐὰν χορηγήσῃτε ἡμῖν ὄρους δυνάμενους νὰ
»κολακεύσωσι τὴν φιλοτιμίαν τοῦ στρατοῦ, ὁ τόπος ἐκ τούτου
»θέλει ἐπίσης κολακευθῆ· τοῦτο δὲ θέλει ἐλαττώσει ἐνώπιον
»τοῦ ἔθνους τὴν πικρίαν τῆς ἥττης αὐτοῦ, καὶ ἡ ὑπὸ τοιού-
»τους οἰωνοὺς κλεισμένη εἰρήνη θέλει ἀποθῆ διαρκῆς· διότι ἡ
»γενναία ὑμῶν συμπεριφορὰ θέλει ἀνοίξει τὴν θύραν πρὸς ἐπά-
»νοδον εἰς αἰσθήματα ἀμοιβαίως φιλικὰ, ὅποια ὀφείλουσι νὰ
»εὐρίστανται μεταξὺ δύο μεγάλων γειτόνων ἐθνῶν καὶ ὅποια
»ὀφείλετε νὰ ἐπιθυμῆτε αὐτά.

»Ἐμμένοντες ἐξ ἐναντίας ἐντὸς αὐστηρῶν μέτρων ὡς πρὸς
»ἡμᾶς, θέλετε διερεθίσει ἐξ ἅπαντος τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μῖσος ἐν
»τῇ καρδίᾳ ἀπάντων τῶν στρατιωτῶν· ἡ δὲ φιλοτιμία τοῦ ἔ-
»θνους ὀλοκλήρου θέλει δεινῶς προσβληθῆ, καθόσον συνδέεται
»ἀλληλεγγύως μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ στρατοῦ, καὶ θέλει αἰσθανθῆ
»τὰς αὐτὰς μετ' ἐκείνου συγκινήσεις· θέλετε δ' οὕτω ἀφυπνίσει
»ὅλας τὰς κακὰς βροπὰς, τὰς ἀποκοιμηθείσας ὑπὸ τῆς προόδου
»τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ θέλετε διακινδυνεύσει νὰ ἀναρλέξῃτε πό-
»λεμον ἀτελεύτητον μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσσίας».

(ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝ ΤΩ ΠΡΩΤΩ ΤΟΜΩ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ.

Ἡ ἡμέρα τοῦ Σεδάρ, ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Ἀριστοβούλου Μάνεση, ἀξιωματικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, σελίς 3—17, 25—36, 49—59, 88—96, 119—126, 151—169.

Περὶ συσσιτίου, ὑπὸ Εὐαγγέλου Χρυσάφη, λοχίου τοῦ ἰππικοῦ, σελ. 17—22.

Περὶ ἀσφυξιούρων βλημάτων, σελ. 22—24.

Περὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸ 1871, ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ὑπὸ Β. Ι. Βαλτινοῦ, σελ. 36—42, 60—67.

Περὶ δυναμίτιδος καὶ τῶν ἐφαρμογῶν αὐτῆς, ὑπὸ Β. Ι. Βαλτινοῦ, σελ. 43—48, 68—72.

Οἱ Γάλλοι ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ὑπὸ Β. Ι. Βαλτινοῦ, σελ. 73—79, 97—106.

Μορομαχία τοῦ Μονίτορος καὶ τοῦ Μεριμάκ, ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ὑπὸ Β. Ι. Βαλτινοῦ, σελ. 80—88.

Πληροφορίαι περὶ τῆς τακτικῆς τοῦ Γερμανικοῦ πεζικοῦ, ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ, ὑπὸ Β. Ι. Βαλτινοῦ, σελ. 107—119.

Ἐπίσημοι πληροφορίαι στρατιωτικαί, ἧται περίληψις τῶν ἐγκυκλίων τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου κατ' αὐξόντα ἀριθμὸν, σελ. 127—144.

Ξενοφῶντος περὶ ἰππικῆς, μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀρχαίου ὑπὸ Εὐαγγέλου Χρυσάφη, ἐνωμοτάρχου τῆς ἐφίππου χωροφυλακῆς, σελ. 145—150.